

KURIER LITEWSKI

w WILNIE dnia 13. Stycznia V. S. ROKU 1809.

S. PETERSBURG V. S. D. 1 Stycznia. Estlandzki Vice Gubernator aktualny sztabowy Rading zostaje Cywilnym Gubernatorem w Minskiej Gubernii. Graf Gustaw Stakelberg będzie aktualnym tajnym konsyliarzem. Byłemu na tamozni Grodzieńskiej Kontrolerowi Dankowskiemu, który był odsadzony od szlachectwa i wszelkich urzędów, naymłodsziemu za przyłożenie się do poymania przewożących za granicę srebrną Rosyiskę monetę darowana wina i urząd 14 klasy dany dla zachęcenia do gorliwej służby. Nadworny konsyliarz Nadoba był Konsul generalny w Morei powrócił do tutejszej stolicy. Nadzwyczajny poseł Westfalski i pełnomocny Minister Baron Busz przybył do S. Petersburga.

MADRYT d. 15 grudnia. Osmnasty dziennik wojska Francuzkiego d. 12 zawiera., Junta srodkowa Hiszpańska mało powagi miała, niektóre prowincye nieulegały, wszystkie sobie administracyą skarbową przywłaszczyły: wpływał do nich motłoch ostatni, niektóre członki w niey przewożący: ulegała szczególnie niejakiemu Lorenzo Calvo kupcowi korzennemu z Sarragossy, który w kilku miesiącach zyskał tytuł JW; i drugiemu nazywanemu Tylli skazanemu niegdys za złodziejstwo na galery; bratu młodszemu Gusmana, znaiomy był w czasie terazniejszem pod Robertspierem. Pierwszy, człowiek gwałtowny cnoty więcej niż podeyrzany; drugi godny brat wspomnionego nędznika: skoro ktokolwiek z Junty chciał opierać się gwałtownym srodkom, oba na zdradę wołali, lud zbiegał się tłumem pod Araniuez, i wszyscy bez rozważi podpisywać musieli. Złość i szaleństwo tych Naczelników okazała się naywyżey w haniebnym wypowiedzeniu wojny przeciw Francyi; kiedy dowiedzieli się o bytnosci Imperatora w Burgos i prędkim do Madrytu przybyciu. Niemaiąc przykładów w narodowych dziejach niemożnaby pojąć co ucierpieli zacnieysi obywatele od pospólstwa. Niedawno zamordowano w Toledo trzech przedniejszych mieszkańców.

G. Lasalle w pogoni za nieprzyjacielem wchodząc do Talavera dela Reina, kędy Anglicy przed 10 dniami tryumfalną obronę Madrytu zapowiadali, postrzegł na szubienicy G. Benito D Juan tysiącem kul postrzelanego przez własnych żołnierzy, którzy w rozgromie i nieporządku podle dzień cały nad nim pastwili się. Talavera miasto znaczne, leży w piękney i żyzney równinie nad rzeką Tagus. Biskupi Leonu i Astorga oraz wielu duchownych dystyngowało się dobrym postępowaniem, i cnot Apostolskich przykładem. Powszechnie przebaczenie urządzenie karzące pierwsze domy winnych, a wynoszące nową dynastyą, oraz zniesienie praw i przywilejów ciążących na lud nieszczęśliwy, nayszcze-

śliwsze owoce wydają. Wszyscy oburzyli się przeciw Anglikom, wiesniacy mówią w swoim kraju, że oni za zbliżeniem się Francuzów na drewniane konie wsiadają. Imperator czynił popisy wielu korpusow jazdy; mianował Półkownika Polskich porpcow, ułanow, Konopkę, kommandantem legii honorowej; we wszystkich zdarzeniach ten półk okrył się chwałą. Imperator oświadczył ukontentowanie Brygadzie Dijon za dobre w bitwie pod Tudela postępowanie.

Dziewiętnasty dziennik d. 13. Twierdza Roses kapitulowała d. 6. Lidzi 2000 poszło w niewolę, i znaczna artylerya dostała się Francuzom. Okrety Angielskie w liczbie 6 stojące w stanowisku portowem niezdolały zabrać załogi. G. Gouvion S. Cyr wychwala GG. DD. Reille i Pino. Wojska Włoskie dystyngowały się w czasie oblężenia Artykuły kapitulacyi przez Adiutanta dowodzącego Szefa sztabu dywizyi Włoskiej Dembowskiego i Gubernatora twierdzy Roses Don Pedro o Dały dnia 5 podpisaney są następne. 1 Twierdza i zamek będą oddane dnia dzisiejszego wojsku Imperatora i Króla. 2 Załoga broń złoży pod twierdzą, nówdzie w niewolę, i będzie zaprowadzona do Francyi. Oficyerowie zatrzymają przy sobie to wszystko co do nich należy. 3 Natychmiast po podpisaniu tey umowy iedna brama twierdzy Roses i druga zamku S. Tróycy będą oddane dwum kompaniom grenadyerow. 4 Załoga wyszła Oficyera do główney kwatery Hiszpańskiej w Martoreil z doniesieniem G. Vives o tem poddaniu się. Wzięli Francuzi w Roses 4 Półkownikow, 8 Podpółkownikow, 60 Porucznikow, 80 Podporucznikow, 7 Kadetow, 5 Kapelanow, 12 Chirurgow; Unteroficyerow i żołnierzy 2900, i rannych 500. Dnia 6 wyszli z Roses, 7 nocowali w Figueres, a 8 zaprowadzeni byli do Francyi. Znalezione w twierdzy 35 dział 24 funtowych; 8 16 funtowych, 12 4 funtowych bronzowych, 6 moździerzów 12 calowych, a 4 9 calowych, 50 t. kul działowych; 1000 bomb.

Mar: Lefebvre X. Gdański czynił z całym swoim korpusem popisy za mostem Segowii przed Imperatorem. G. Sebastiani poszedł z dywizyą na Talavera de la Reyna. G. Valence ma nader piękną dywizyą Polską. Wojska Hiszpańskie wstrony pierzeją i rozypują się. Wszystkie szczegóły o srodkowej Juncie dają obraz pogardy i pośmiewiska w którym zostawała. Członkow było 36, wszyscy przywłaszczyli sobie tytuły, ordery, i po 60 t. frankow pensyi. Florida Blanca, prawdziwa marionetka wstydzi się z hanbieniem swojej starości. Dwóch czy trzech opłaconych przez Anglikow panowało w tem zgromadzeniu. Wszyscy mieszkańcy Madrytu okrywają pośmiewiskiem, pogardą i nie-

nawiścią tę Juntę. Stolica daleko inaczej myśli o Francuzach, aniżeli była przekonana przed ich oddaleniem się; doświadczyła wszystkich klęsk nierządu, doświadczenie nadało jej nienawiść do rewolucyow; ścisley łączy się z Królem; w czasie rozruchow rozsądni i oświeceni na Króla tylko uwagę zwracali. Grudzień piękniejszy, iak nigdy nie był, podobny do wiosny: zostaje więc Imperator w obozie o milę od Madrytu. Mieszczanie Duchowieństwo i Szlachta zwołani przez Corregidora w dwukrotnym posiedzeniu następną uchwałę postanowili. „

Dnia 9 o iedynastey z rana zgromadzili się Corregidor, Regidorowie, Alkadowie, deputowani od ludu, Naczelnicy Miasta, to iest więksi owiec właściciele, Algazil, Biskupi, Wikaryuszowie, Plebani, Naczelnicy gromad, Szlachta, deputowani od 5 przedniejszych zgromadzeń, i deputowani od 64 cyrkulow miasta. Korregidor oświadczył na posiedzeniu łaskawość, dobroć i poufalość z iaką Imperator i Król jego przyiołiz nim o uszczęśliwieniu Hiszpanii rozmawiał, kiedy on przyszedł wyrażając podziękowanie i wdzięczność za okazane dla Madrytu miłosierdzie, oraz zapraszając do uszczęśliwienia miasta swoją bytnością. Daley opisywał w myśl Imperatora temiz wyrazami, szczęśliwość, która od Hiszpanów zależy na przywiązaniu się dobrowolnym i szczerem do konstytucyi i Króla Józefa Napoleona, i dołożył że w razie przeciwnym Hiszpania będzie uważana za prowincyą Francuzką. Tu odmalował cnoty Króla Józefa, jego troskliwość oycowską w zachowaniu Madrytu i miast poblizszych, w wstawieniu się za stolicą do Napoleona, i naresztę wyobraził te dobrodzieystwa, iakie przytomność jego zleie na miasto; azatem zgromadzenie postanowiło: prosić Imperatora dla dobra stolicy i kraiu o Króla Józefa; podziękować za przebaczenie winy dopełnionej, za utrzymanie od ruiny miasta; błagać o podobną amnestyą dla tych, którzy przestraszeni z miasta uciekli i dla uzbroionych wiesniakow; modlić o uszanowanie dla świętych kościołow, zgromadzeń duchownych, i wszelkiey własności; oświadczyć hość wdzięczności Królowi Józefowi i prosić o najłaskawszą jego w Madrycie przytomność, która niechybnie powróci porządek, sprawiedliwość i pokoy. Do tej uchwały podpisały się tysiące Szlachty, duchownych, właścicielow, rzemieślnikow, mieszczan, i deputowanych od ludu.

Udała się więc Deputacya do Imperatora, do obozu niosąc akt powyższej uchwały, który z wynurzeniem uwielbienia, uszanowania, wdzięczności u nog Monarchy złożyła, prosząc o szczegulniejszą łaskę i dobrodzieystwo w zezwoleniu na uszczęśliwienie miasta i narodu przez bytność w stolicy Króla Józefa. Odpowiedział Napoleon w następnych wyrazach.

Mile przyymuję tłumaczenie chęci miasta Madrytu; żałuję nieszczęść których doświadczyło. Poczytnię za szczegulniejsze szczęście że mogłem w terażniejszych okolicznościach uratować go od większej klęski. Naypierwiy starałem się uspokoić wszystkie klasy obywatelow, przekonany że niepewność losu iest największą ludzi i narodow

męczarnią. Zachowałem zakony lubo zmniejszyłem liczbę Mnichow; każdy rozsądny przyzna że ich było za wiele: powołani przez Boga zostaną w klasztorach, drudzy uwagami światowemi do zakonu skłoneni, mają odemnie byt zapewniony w rządzie świeclich Xięzy: dobrami klasztorow opatrzyłem potrzeby Plebanow, którzy w duchowieństwie składają najużyteczniejszą klasę. Zniosłem trybunał, przedw któremu Wiek i Europa powstały; Xięza powinni kierować sumnienie, lecz niemogą sprawować cielesney władzy nad obywatelami. Zadość uczyniłem sobie i moiemu narodowi mszcząc się nad to naypierwszemi z winowaycow, przebaczam zupełnie wszystkim innym. Zniosłem prawa przywłaszczone przez panow w czasie wojen domowych, kiedy Królowie musieli kupować pokoy sobie i ludowi, odstępując z własnych zaszczytow. Nie będą już prawa feudalne; każdy może zakładać oberże, piece, młyny, rybitwy, oddając się swobodnie przemysłowi wasnemu, iedynie zachowując prawa Policyi. Miłość własna, bogactwa i szczęśliwość małej liczby, więcey szkodziła waszemu rolnictwu, aniżeli upały, kanikuły. Jak Bóg iest ieden, tak iedna w państwie bydz powinna sprawiedliwość; wszystkie prywatne zawłaszczone sądy zniszczyłem. Pokazałem każdemu, czego się ma lękać, a czego spodziewać.

Woyska Angielskie! wypędzę z półwyspu. Saragossa, Walencya, Sewilla! Przekonaniem lub orężem podbiję. Nie opóźnić niezdoła moiej woli. Lecz ustanowić Hiszpanów udzielnosć, dać im Króla, przechodzi władzy moiej granice, iezeli oni nieprzestaną nienawidzić Francyi i niezrzekną się tych zwaz, ktoromi nieprzynależą do Francyi. Niemogę ugruntować narodu, Króla i niepodległości Hiszpanow, iezeli nieprzekonają swego Króla o swoim przywiązaniu i wierności. Już Burbonowie niemogą panować w Europie. Anglicy poróżnili i skłócili familią Królewską. Papiery znalezione, dowodzą że X Infantado moiej chciał zważyć z tronu Karola i jego faworyta, lecz więcey żądał ustanowić w Hiszpanii Angielską przewagę. Bezrozumny projekt! Pociągnołby za sobą wojnę lądową tocząc krwi strumienie. Zadne mocarstwo pod wpływem Anglii na lądzie ostać się niemoze. Bezrozumni którzyby tego żądali, prędzey czy później upadną. Zmuszony iestem i łatwo mi będzie przez Wice-Królow rządzić prowincyami Hiszpańskimi; lecz ustąpię prawa moie podbicia Królowi i osadzę go w Madrycie kiedy 30 t. obywatelow tej stolicy, duchownych, szlachty, kupcow, prawnikow, kiedy wszyscy oświadczą dobrowolnie swoją życzliwość, dadzą przykład prowincyom, oświecą lud, i pokażą narodowi, że jego byt i los zależy od Króla, i od konstytucyi dobroczynney dla ludu, przeciwney dumie i namiętnościom Magnatow. Jezeli tak czują mieszkance Madrytu, niech 30 t. obywatelow zgromadzi się do kościołow, niech przysięgną przed najswiętszym Sakramentem nie tylko ustami, lecz i sercem, niech poprzysięgają bez restrykcyi żadney wsparcie, miłość i wierność Królowi; niech Xięza w konfessionale iz ambon. prawnicy w swoich pismach i mowach, kupcy w swoiey korespondencyi

wrażają te uczucia ludowi. Natenczas zrzeknę się prawa zawoiowania, Króla na tronie posadzę, i poczytam za słodką powinność postępować z Hiszpanami iako wierny przyjaciel. Pokolenie teraźniejsze wielu rozszarpane namiętnościami może błąkać się w zdaniu, lecz wasi potomkowie błogosławić mnie będą iako swego odrodziciela; dzień ten w którym między wami stanolem, w liczbę dni pamiętnych położą, i od niego szczęśliwość Hiszpanii liczyć będą. Widzisz MPanie Korregidorze moją myśl całą; poradź się współobywatelom i namysle się, co macie obrać; cóżkolwiek obierzcie, szczerze obierzcie, a mnie nieokazujcie iak tylko prawdziwe i bezobłudne skłonności.

Odezwe Jmperatora poprzylepianą po rogach ulic, czytał lud z chciwością. Dobrzy obywatele zasylały modły do nieba, aby spokojność i porządek nayprędzey były przywrócone, i aby motłoch ludu popełniający wszystkie gwałty rewolucyjne upamiętał się. Celnieysi Hersztowie niecierpiący siebie nawzajem, więcey Anglikom niżeli oyczyźnie służący, bynajmniey nie są żalowani. Słychać że kiedy ieden z pierwszych sprawców rozruchu i przesładowania Francuzów stawiony przed sądem wojskowym na śmierć skazany został, córka iego przedarłszy się do samego Jmperatora padła do nog błagając za oycem. Odnowiła się tklivasce na Xieźny Hatzfeld. Jmperator umiejący przebaczać iak zwyciężać darował winowaycy życie.

Piękna dywizya woyska Polskiego pod Senatorem Valence do stolicy nadciągnęła; rozłożyła się w okolicach, regiment 4 zastąpił miejsce Francuzów pod Somosierra i strzeże gościńca między tem ważnem stanowiskiem a Madrytem. Mar: Lannes X. Montebello iest w mieście Mar: Ney z korpusem także nadciągnął. G. S. Cyr z 7mym korpusem wspólnie z G. Dubesm w Barcellonie stojącym pociągnie do Walencyi. Mar: Mortier X. Treviso przybył z 5tym korpusem do Logrono dnia 13 stanie pod Sarragossą. Minerowie i działła do szturmowania staneli w Tudela, po ich nadejściu opasane będzie miasto, niechce Jmperator ani tracić na próżno ludzi, ani niszczyć Sarragossy, która tyle klęsk ucierpiała. Wszakże gdyby w uporze trwała, miny i moździerze z reflektują. Po rozproszeniu rokoshanow pod Caparoso, Tudela, Catalayud, i Gudalaxara 6000 tylko z woyska prawego skrzydła pozostać miało. W starey Kastylii zupełna spokojność, prowadzą ztąd żywność do Escorial. Przeięto list Florida Blanca w którym wyraża stan opłakany Insurgentów i potrzebę łączenia się z Anglikami.

PARYŻ d. 28 grudnia. Napoleon ma niezawodnie w styczniu powrócić. Poseł Austriacki Metternich ma także tu przyjechać. Arcy Xiążę Jan obieźdzał Styrią Karyntyą Karniolę zgłębiając przyczyny opóźniające urządzenie gwardyi narodowej; lecz trudno przełamać wstręt mieszkańców do wszelkiej służby wojskowej. Namówić tylko potrafił publicznych urzędników, ażeby staneli na czele mieyskich korpusów, lecz wątpimy aby wystawienie korpusów z pospiechem za tym przykładem poszło. Anglicy piszą że Jmperator w podróży Erfurtskiej w Frankforecie długo

rozmawiając z Feld Marszałkiem Austriackim Maffredini nakoniec powiedział, „Wasz rząd potrzebuje dla zagojenia ran, z których dotąd po atniey kampanii krew płynie, długiego odpoczyńku. Niech utrzymaie pokoy Ausrya; zginęłaby gdyby o wojnie myślała. Myśl głupia i nierozsądna. Piszą Austriacy że główna kwatera woyska Reńskiego z Erfurtu ostatecznie do Moguncyi przeniesiona i że wszystkie kantory i cały sztab tam przeprowadzony.

Jmperator wyrokiem d. 16 ogłosił nieiakięgo Stein wzniecającego rozruchy w Niemczech za nieprzyjaciela Francyi i Ligi reńskiej, dobra iego w tych krajach będące sekwestrować, a osobę wydać i do więzienia prowadzić rozkazał. Mar: Davoust ogłosił ten wyrok woysku całemu. Dwa listy X. Willgenstein z Hamburga ieden 22 listopada do Goltza drugi 23 do Steyna do Królewca pisane pokazują myśli nieprzyjaciół Francyi; tu one kładniemy.

Niedawno odebrałem od P. Steina dwa listy cyframi pisane bez podpisu, daty, mieysca, zapieczętowane obcą pieczęcią. Donoszą z Berlina że to zwróciło na mnie uwagę, która może mi u dworu zaszkodzić i stać się niebezpieczną. Listem d. 14 literami pisanem prosiłem JW. Ministra Szteyna, aby iuz mnie niezaszczycał podobną korespondencyą, i teraz piszę do niego razem i do JW. Pana w teyże proźbie. W trudnych zostaje okolicznościach, o nie dotąd u Króla nieprosiłem, lecz lękam się byż do tego zmuszonym. Pisałem do JW. Szteyna względem naszego skarbu dosyc obszernie, chociaż niejestem wielkim Ministrem, lecz nierozumiem, aby wypłacił wszystkie długi, iakie Państwo Pruskie przyieło. Okropny mam ból głowy, lecz to najmnieysze iest nieszczęście. Jakiż Cenзор pozwolił wydrukować w gazecie Królewskiej piękne wiersze które tam czytają? Jleż nieszczęście podobne głupstwa na kray zlewają! Niech sprawca dzięki Bogu że nie iestem rzadcą Policyi w Królewcu. Kładniemy list drugi do Ministra Szteyn.

W moim położeniu niemogę cyframi odpowiedzieć, owszem ponowić muszę uwagę, że podobne listy cyfrowe, bez podpisu, daty, mieysca, pieczęci własney, ściągają na mnie uwagę rządu, a nawet mogą przez fałszywe tłumaczenie zaszkodzić dworowi Królewickiemu. Nie zastanawiam się tu że Agent odbiera noty cyframi od swego dworu, lecz mocno uważają, że JWP. pisujesz podobnie. W teraźniejszych okolicznościach po wydrukowaniu listu mogą myśleć że w Królewcu zajmują się pewnego gatunku przedmiotami. Nie przez boiaźn i postrach to mówię, lecz obawiam się abym ia i dwór nasz niebyli w nieszczęścia uwikłani. Raczy JW. Baron przyjąć tę szczerą prawdę bez gniewu, a iezeli ieszcze ieden list cyfrowy do mnie dóydzie, oddam go władzy Francuzkiej z notą stosowną. Rozumiem że więcey memu dworowi przysłużyć się iak wyczytując cyfry. Mówiąc JW. Minister o przedazy dóbr skarbowych prosi abym zachęcił do kupna obywatelów a mianowicie Elektora Heskiego, którego mam szukać w Pradze. Odzywam się do tego com pisał; z Elektorem od

czasu kiedy bawi w Czechach żadney niemam wiadomości oprócz nie nieznaczącego listu. List drukowany wielkie na nim uczynił wrażenie. nierozumieniem aby chciał wiązać się z naszym dworem i aby straciwszy elektorstwo mógł gotowe liczyć pieniądze. Niemożna zdani się polegać na Elektorze. Rozmawiałem z bankierami tutejszemi o sprzedaży dóbr skarbowych; wszyscy rozumieją że nagła ich sprzedaż zniżyłaby nasze papiery; zniżyłaby nasze fundusze; azatem zgubiłaby u cudzoziemców kredyt bez którego ratować się niemożemy. Sądzą oni że wszystko należy ofiarować dla utrzymania kredytu u obcych. Widzę że JW. Baron niema ludzi akkredytowanych za granicą, azatem z niezwyčajnym chyba usiłowaniem potrafił wypłacić długi nadzwyczajne krajowi. Miałeś w ręku za 3 lub 4 mill. fantów, one wsparte roztropnością, zręcznością i znajomością mogłyby zrobić kredyt na 12 mill; lecz nie trzeba było posyłać złotych serwis do Hamburga na stopienie. Nasz kredyt i zaufanie upadają za granicą; usiłują do szczętu zniszczyć to oboje; chociaż nie nieznaczą wiersze w gazecie Królewskiej wydrukowane, i uwagi nad tem gazety Berlińskiej, wszakże wielkie uczyniły wrażenie za granicą. Rzecz niepojęta dla czego Cenzor Królewski podobne artykuły przepuszcza. Te dzieciństwa obudzają fakeye, które zadały tyle ran naszej Monarchii a które bynajmniej yowrócić kredytu niemożę.

Napoleon Imperator Francuzki Król Włoski i Protektor ligi Renskiej. Wielki Xiążę Bergu i t. d. znosimy na zawsze w Xięstwie Bergu i Kliwii Poddanstwo niewolnicze, pańszczyzny, podrożeńzyny, gwałty i inne powinności różnego nazwania. Panowie ziemi z iey rolnikami mają robić dobrowolne umowy na sprawiedliwosci ugruntowane. Utrata w nowym tym ustanowieniu połowy dawniejszych dochodów nie jest rzetelną stratą i nikt uskarżać się niemożę, ten tylko mocen iest prosić o wynadgródenie, który utraci więcej niz połowę dochodów jakie miał w dawniejszym rzeczy porządku. Pan niemożę nieprzedać ziemi rolnikowi, kiedy ten za 4 franki rocznego dochodu 100 franków kapitału pierwszemu postępuie. Rolnicy używają wszelkiej opieki praw cywilnych. Panowie niemożę hipotekować na nich długów, lecz opierać ich pewność na umówionych z rolnikiem opłatach. Długi zaciągnięte przez rolnikow niemożę bynajmniej przeszkadzać wypłacie panom. Las będący na gruncie osady, należy do rolnika, będący na udzielnym obrębie i poświęcony użytkowi tak pana iako i osady będzie podług proporcji między pana i osadnikow rozdzielony Jeżeli pan sam ieden lasu używał a osadnikom na potrzeby budowli i płotow dostarczał, będzie rozdzielony w dwóch częściach dla pana w trzeciej dla rolnika; w takiej proporcji będzie rozdzielony las zachodowany, w iakiej go pan z osadnikiem wycieli. Z lasu, mającego drzewo do budowli i do cięcia na zwyczajne potrzeby, pan weźmie część lasu odpowiednią szacunkowi wielkiego drzewa, osadnik weźmie część odpowiednią szacunkowi drzewa do cięcia. Umowy przeciwne tym ustawom ogłasza-

w Wilnie w Drukarni XX. Piłarów.

ia się za nieważne; Ministrowie w wielkim Xięstwie przyprowadzą do skutku to postanowienie.

LONDYN d. 11 grudnia. Junta Hiszpańska nakazała duchownym iść do wojska, i powrócić do kraju Jezuitow. Tem czasem wojska nasze na okręty siadaia. Pięć nasze dały artykuł pod tytułem Napoleon w Hiszpanii. Ten mąż wyrażaia, mający więcej rozpacz, niż odwagi ztąpił z Pyryneow na pole bitwy naygoręcej Anglikow szukaiąc. Odważne wojsko nasze niełkasię Francuzow, lecz boi się przewyżsaiący liczbę, przykrey drogi, niedostatku żywności i wziętosci dowodzey. Nie iest Napoleon niezwyciężonym, lecz porównywaiąc iego przezorność, zdatność, doświadczenie i szczęście z ciemnotą, boiaźnią, niepewnością Ministrow naszych, zdrzeć nam potrzeba. Dla czegoż wzdrygamy się pokoiu? Bo członki parlamentu płatne od dworu, Ministrowie, urzędnicy bogactwa wojny zbieraią, gdy lud i naród tonący w długach, upadaiący pod ogromem kredytu, przygniecony nieszczęściami wojny głosu podnieść niemożę.

Dnia 7 listopada rewolucya w Algerze zrzuciła Deja Achmeta Baszę, a wyniosła Turczynę Aly Kudia zwanego. Turcy rozumiejąc że Dey ma ich od urzędow usunąć a otoczyć się Maurami zgromadzili się przed pałacem, ustąpić straży kazali śmiercią grożąc opieraiącym się, a więc na opuszczonego Deja napadaia; na próżno uciekł Achmet na Taras, przenosił się po dachach z iednego domu na drugi, doscignęła kula karabinowa i upadł bez życia na ziemię. Dnia 11 miały nastąpić nowe rozruchy przeciw Ministrom, później przeciw miastu, które nieuczyniło dla wojska podarkow, iako że zwyczajnie przy wyniesieniu Deja rozdaia się.

H A M B U R G dnia pierwszego Stycznia Siła Hollenderska lądowa składa się z wojsk Królewskich; do których należą; Sztab główny, korpus kadetow, regiment grenadyerow, regiment gwardyi konney, dywizya artyleryi, i kompania weteranow: 2 z 8 regimentow piechoty każdy od 2000 ludzi, z regimentu strzelcow, 3 batalionow artyleryi, korpusu artyleryi konney, kompanii Pontonierow, drugiey Zandarmow, trzeciey kirysierow, 2 regimentow huzarow, 8 kompanii Weteranow, kompanii minierow, i korpusu inżynierow. Armia liczy 3 Marszałkow, 7 Generał Leytenantow, 12 Generał Maiorow, i 4 Brygadyerow. Między temi iest 7 Francuzow. Mar: Dumonceau rodem z Bruxelles znayduie się w służbie Hollenderskiej od 1795.

Król Westfalski Hieronim Napoleon ustanowił Ministerium sprawiedliwosci i drugie spraw wewnętrznych. Z Cassel 1000 ludzi poszło przez Francją do Hiszpanii. Czynią się tu przygotowania do rozpoczęcia wiadomego kanału łączyc mającego Wezer, Elbę, Spre, Odrę, Wisłę i Niemen; za Renem już płyną statki po wykopanym; niedawno zawinęły do Dijon dwa okręty z Departamentu Cotes dor; ieden miał na sobie działa 4 któremi port powitał; miasto Dijon wyszło na widokie dyny od założenia miasta. Ministrem wewnętrznym będzie Wolfraath.

DODATEK

D O D A T E K Nro 4.

DO GAZETY KURJERA LITEWSKIEGO
w WILNIE dnia 13. Stycznia ROKU 1809.

Słowo przeszłej Szarady Poziomki.

Szarada dzisiejsza.

Pierwsze dwie komu każdy człek naley zyczy,
Trzecie kończy nazwisko Polskie naley zyczy,
Wszystko rozpraszal hordy Bisurmańskiej dzieży,
Dla niewdzięcznego narodu przyjaźni.

Przepraszam na kolanach szacownę osobę że ja Przez gazety szukam dla daru zna-
komitego który mi ta cnotliwa osoba przysłała na dniu 6. tego miesiąca dwóch set Czerwo-
nych Złotych w Złocie, że tego daru przyjąć niemogę i do delikatności Jey serca odwo-
lnię się przekładając to com mówił przed tym posłanym który mi te Pieniądze Przyniosł
i który zostawszy mnie w łuszkę leżącego i chorobą złożonego nieśluchał moiej expli-
kacyi ale zostawiwszy te pieniądze na stole sam poszedł; nietylko zaś admiruję i buduję
się ze sposobu myślenia, tey szacowney osoby która w przekonaniu o chorobie moiej że po-
trzebuję pomocy, ten dobry uczynek utaiwszy swoje przezwisko i niechając zapewne żadne-
go odemnie odbierać pódziękowania ani oświadczenia wdzięczności ten dar mnie przysłała-
ale dziękuję Panu Bogu że się znaydują w moiej oyczyźnie takie osoby których deli-
katne serce umie sentymentalnie myśleć i czynić dorze dla samey satysfakcyi dopełnie-
niem dobrej akcyi, wypłacając się ztym tey szacowney osobie za Jey serce w nayszczer-
szej rzetelności wyrażam przyczynę dla których tego daru przyjąć niemogę, gdyż mnie
choc zaupie zapasy tak są wykalkulowane że mi wystarczą do terminu który założyłem bra-
nia kuracyi, nie zakładam żadney nadziei w Doktorach ale się spuszczam na miłosierdzie
Boga moiego, który ze mną jak z swoim stworzeniem robi to co mu się będzie podoba-
ło, jakstoro czas zamierzony przyjdzie który sobie założyłem leczeniu się porzucam Wil-
no i głębokiey osobności będę kończył moje cierpienie. do tey racyi która powinna
przekonać szacowną osobę dar mi przysyłającą powinienem dołożyć i tę która iey do-
bremu sercu powinna się podobać, że gdy ja w gwałtownych potrzebach niejestem a wi-
dząc tu w Wilnie wielu uczonych ludzi wostatnim niedostatku będących niesprawiedliwość
bym popełniał gdybym zabierał co im ulgę w ich nieszczęściu przynieść może, gdy tę
reflexyą mój Dobroczynca roztrząsając zechce, znaydzie w niey Jego dobra serce swoją
kalkulacyą i ukontentowania. Z tych Powodów upraszam iak naysilniey mego Dobro-
czyncę żeby poodebraniu tych Dwóch set Czerwonych Złotych w Złocie, przysłał tegoż
samego człowieka który mi je przynosił, których ani mi się przyjmować godzi, ani nawet do-
tknąć się do nich nienależy

BALON JP. Robertsona. JP. Robertson Paryżanin, ma honor donieść Prześwietney Pu-
bliczności, że za pozwoleniem Rządu, wyniesie się w Wilnie po 52 raz, Balonem pięknym z
materyi iedwabney, kształtu Globusa; powtórzy wszystkie doświadczenia które czynił w Pe-
tersburgu dla Akademii Nauk. 1. Balon napełniony będzie przez rozkład wody, za pomocą
Apparatu chemicznego, gazem wodorodnym w przytomności spektatorów. 2. Przed wyniesie-
niem się, wypuszczonym będzie inny Balon, dla pokazania drogi, którą się JP. Robertson na Po-
wietrze uda. JP. Robertson gdy wsiędzie do łódki, krążyć będzie Pódziedzincu w machi-
nie Aerostotyczne nad Głowami Spektatorów. JP. Robertson Pożegna się z Kompanią wy-
niesie się z okazałością w górę, tak aby mógł być widzialnym dobrze od Towarzystwa
zebranego na dziedzińcu JPan Robertson wyniesie się o 2000 sążni od ziemi, spuści
za Pomocą Parasolu zwierze na ziemię, i przedłuży na powietrzu swą podróż dopóki się nie
wyniesie za horyzont. Te piękne doświadczenia czynione będą na dziedzińcu JW. Genera-
ła Gubernatora Pana Rzymńskiego Korsakowa, a ponieważ te doświadczenia wymagają więcej
500 czer: zł: expensu na przygotowanie żelaza, oliwy i vitriolu, JP. Robertson spodziewa
się że Szanowna Publiczność zechce go swoją bytnością zaszczyścić. Osoby które pobiorą
bilety na pierwsze miejsca, będą umieszczone nabyliżey Balonu, a przed zaczęciem doświad-
czeń, dla ogrzania się otwarte będzie takie przygotowanie, iż więcej nie trzeba iak kwadransu,
aby widzieć wszystkie doświadczenia. Prof. Robertson znaiomy jest wszystkim, aby spra-
wił ufność, puścił się balonem 4 razy w Petersburgu, 3 razy w Moskwie, w Paryżu, Londynie,
Wiedniu, Sztokholmie, Kopenhadze i t. d. Z resztą uprasza Szanowną Publiczność aby raczy-
ła się wcześniej opatrzyć biletami, których dostać można u JP. Robertsona, w małym Teatrze,
bo jeżeli każdy czekać będzie dnia wyniesienia się, doświadczenia spóźnione będą z przyczy-
no, że ciężko rozdać wszystkie bilety w ciżbie. Cena Miesc. Pierwsze Rubli 2, Drugie Ru-
bel 1.

FANTASMAGORIA Co dzień od wpół do siódmej. JP. Robertson da tylko jeszcze dzie-
sięć reprezentacyi.

Za Ostrą Bramą są do najęcia ieden Dóm cały na ogrodzie pod Nrem 1289 i 5 poko-
ie z kuchnią Stajniami w drugim domu murowanym. Ktoby życzył nająć uda się do JP.
Frohlanda na Ulicy Zamkowej w Cukierni mieszkającego.

Przybyły z Kiiowa do Wilna ma różne konfitury suche i ciekłe syropy i galarety przy tem
różne towary za mierną cenę w kamienicy żółtey W Stachowskiego w rynku Nro 151

Cena Produktow: beczka od garcy 144 Zyta Rubli 9 ; Jęczmienia Rub: 7 kop. 20
Przenicy Rub: 16; k. 80 faska Masła Rub: 5; k. 50 Owsa Rub 6. bułka chleba pytle-
wego funtów 4 łotów 9, zł: 1. Funt razowego gr: 3. Assygnacya 100 Rubliowa po
51 srebrne.

Za Dekretem Ziemskim Powiatu Upitskiego Exdywizya Funduszu W. Adama Gayla Prezydenta Konsystor Wilen: uznaiącym. Sąd Taksatorsko: Exdywizorski, do Miasta Birz w Powiecie Upitskim położonego zebrany po Uskutecznieniu wyrokow, w porządku zalecił. W. JPanu Krzysztofowi de Drachenfeltzowi Kapitanowi Woysk Pruskich. Administratorowi. żeby potem nikt z Kredytorow W. Gayla niemógł się składać niewiadomością, podać publiczne zawiadomienie przez Gazetę, tak wtym: gdyby wszyscy Kredytorowie do tego Sądu Stawali, iakoteż czynnie znyduie się gdzie iaki kolwiek, czy leżący' czy też inny ruchomy W. Adama Gayla Prezyd. Konsystor Ewang: Wilen: majątek? Bo przez wyrok ostaseczny tego Sądu, że się to zastrzeże: iż jeżeli kto kolwiek, mający czy dług, czy iaką inną pretensyą do W. Adama Gayla Prezy: Konsystor nie będzie do tego Sądu przychodził i łączył się; tego dług i pretensya na sawsze upadnie, Sąd Taksatorsko: Exdywizorski deklaruie, którego to Sądu Exdywizorskiego ostaseczna zebranie się na Dzień 15. Februaryi. następnego 1809. Rku iest nadeterminowane Datt Tysiąc osmset osmego Roku miesiąca Nowembra Szesnastego Dnia. w Birzach.

Znayduią się w Wilnie dwie pary Koni do sprzedania; pierwsza Para koni rośłych siwych zdatnych do Karet, paradnych iednemu lat pięć drugiemu lat sześć, cena tych koni Czerwonych złotych 150. druga para koni także siwych, sprzęgłych paradnych mierzynow zdatnych do kocz, karyolki lub też drożkow, iednemu lat 6, drugiemu lat 8, z chomontami dobrymi mosiądzem obłożonemi: cena tych Koni z chomatami czerwonych złotych 70. Kto życzyłby sobie, widzieć, i spróbować w zaprzęży te obie pary Koni, niechay się uda do Kamienicy na Ulicy zwanej Skopowaa należącej do Aktorstwa JPana Bartoszewicza Obywatela Wilna, a od niego o tych Koniach zupełną powezmie wiadomość.

Fantasmagorya czyli pokazanie się duchow i om mien w małym Teatrze JW. Generała Oskirki na ulicy Wileńskiej. Co dzień od w pół do 7moy. Profesor Robertson ma honor oznaymić Szanowney Publicznosci, iż dzisiaz i co dzień przez cały tydzień dawać będzie reprezentacyą Fantasmagoryi. Doświadczenia takie, iakie JP Robertson zamysła dawać, nie są jeszcze znane w Wilnie, iest on ich wynalazcą, i na to otrzymał od Rządu Francuiekiego przywilej wynalazku. Te omamienie, podobają się, bawią, i nauczaią Człowieka nie lekac się tego co widzi, co słyszy, a szczegulnie tego co sobie wyobraza. Dla ogrzania sali, JP. Robertson sporządził piec. Cene mieych pierwsze Rubel 1, drugie zł: 4, Galerya zł: 2, Łoza na osob 3, Rubli 3, Łoza na osob 5 Rubli 5.

Posiadający języki Francuski Niemiecki Polski i lekcyje klasyczne życzyłby mieć na wsi Grwernią, ktoby życzył iego nżyć raczy się zgłosić do Redakcyi Kuryera Litą

Przybyły do tej stolicy Mechanik z Londynu William Trynham ofiaruie Obywatelom tej Prowincyi usługi swoje w budowaniu różnych Machin do Gospodarstwa wieyskiego służących jako to 1mo; Machina do mlócenia zboża władana czterma końmi, która wymłóci i wyczyści (to jest wyarfuie) razem ośm kop Zyta lub Pszenicy w jedey godzinie. 2do; Machina do samego czyszczenia zboża, za Pomocą której dwóch ludzi wyczyści w jedney godzinie ośm beczek. 3tie; Machina do kraiiania słomy na sieczkę 4to; Machina do mielenia słođu jednym koniem, 5to; Machina do podniesienia wody do jakiey chcąc wysokości dwoma końmi. 6to; Młyn Wietrzny na cztery kamienie. który w ten czas kiedy nieme wiatru może być władany końmi lub wołami. 7mo; Młyn wodny nowego wynalazku na sześć kamieni o jednym tylko kole wodnym. Pomieniony Mechanik może się wiele przyczynić do polepszenia Fabryk i Hut żelaznych urządzając ie według nowych i doskonalszych sposobow. Także robi różne Sprzenty służące do użytku polepszeń w rolnictwie i bierze chłopcow na pewne lata do nauki, doskonalenia się w robieniu tych wszystkich do nauki lub zrobienia czego, ktoby sobie życzył z przeswietney Publicznosci oddać młódszych do nauki lub zrobienia czego, tenże wspomniony Mechanik mieszka ciągle w Miasteczku Swisłocz 5. mil od Nowogrudka

Zapowiedziany na dzień 15 Stycznia przez WIP Frankowę ua zysk nbogich Koncert ola zaszyłych yrzeszkod odkłada się do dnia w którym Prbliżność zaawizowaną będzie

Uwiedomienie

Dnia 22 Stycznia dana będzie na wielkim Teatrze przez Amatorow sztuki dramatycznej a razem Przyjaciół ludzkości ua zysk nieszczęśliwych dawniey natrętnych po domach i ulicach żebrakow a dziś pilnych podług sił i możności w domu Towarzystwa Dobroczynności Pracowników wielka sztuka Rasyna pod tytułem FEDRA. Pierwsza iey w rokr zdśłym reprezentacya z powszechnym rkontentowaniem przyięta stała się funduszem erygowania w murach niegdys Radziwiłowskich za Bramą wilen 5 przystoynnych sal w których aktualnie 180 różney Pici wieku i stanu osob karmionych i odziewanych przytulenie swoje znyduie. Nie wąpi To. warzystwo Dobroczynności, iż i w roku ter: pr Publicznosc w skutku iuż użytek szcudro. bliwości swojej wiedząca hoynie i licznie bilety zakupywać zechce. Dostać ich u Prezesa Towarzystwa JW. Wawrzeckiego Chorążego: Sekretarza Towarzystwa Kossakowskiego Podczaszego: i Dyrektora pomu X Korzeniewskiego. Jeżeliby dnia 22 mroz gwałtowniey szy był do grania przeszkodą, tedy sztuka ta 23 dana będzie co toli za przybiciem do rogu Ulic Afiszow ogłoszonym w dzień Reprezentacyi zostanie.

RICHUNEK